

הרב יהודה לייב שטרן

מכתב בענין כונה במצות כיבוד או"א

במקומות המטונפים וכגון: תקיעת שופר לצאת ידי חובת שופר ומשום שצריך כונה לצאת ידי המצוה, וכונה זו נחשבת כמו הירהור בדברי תורה שאסור במקומות המטונפים.

ואם מצות כיבוד הורים צריך כונה יהיה אסור לפי"ז לכבדם במקומות המטונפים כי יצטרכו לכוון קודם המצוה שעושה זאת כדי לקיים מצות השם יתברך.

תשובת הג"ר זלמן נחמיה גולדברג

ב"ה, יום ב' סיון תשס"ח

מה שדנת אם מצות כיבוד אב ואם צריך כוונה כשאר מצות התורה והבאת הוכחה טובה ממה שהגמ' אומרת בקידושין שאריכות ימים שהבטיחה תורה למקיים מצות כיבוד או"א היא לעולם הבא מהסיפור שאחד הלך להביא גוזלות לאביו ונפל ונהרג ואם נאמר שמצות כיבוד או"א צריך כוונה אין ראייה אולי לא כיון למצוה ולכן לא נתקיימה בו הברכה של והארכת ימים.

וטעם הדבר יש לומר שלא אמרו מצות צריכות כוונה אלא במצוה שהמעשה

לכבוד הרב הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א

א. האם מצות כיבוד אב ואם צריך כוונה קודם העשיה, שהולך לעשות רצון השם יתברך. וכמו בשאר המצות שמבואר בשולחן ערוך סימן ס' סעיף ד' שיש אומרים שצריכות המצוות להעשות בכונה תחילה, והוא מעכב אם לא כיון בתחילה.

ורציתי אולי להביא ראייה שאין הכונה מעכבת במצות כיבוד אב ואם, מהגמ' בקידושין דף לט': שהגמ' עוסקת במעשה שאדם ביקש מבנו לעלות על העץ ולהביא לו את הגוזלים ונפל ומת, ושואלת הגמ' הלא כתוב בתורה שהמכבד את אביו ואמו זוכה לאריכות ימים, ואיך זה שנפל ומת. ע"כ הגמ'. ואם נאמר שצריך כונה מדוע הגמ' לא עונה שאולי לא כיון לפני עשיית המצוה ולכך לא יצא ידי חובת המצוה. אלא שנותר עדיין לברר מדוע שונה כיבוד הורים משאר המצות שבהם הכונה מעכבת את המצוה.

ב. כמו כן יש לדעת האם מותר לקיים מצות כיבוד הורים במקומות המטונפים דהלא בביאור הלכה בסימן תקפ"ח סעיף ב' כתב בשם ספר מטה אפרים שאין לעשות מצות

גוזלות לאביו רצה לכבד אביו שלולא זה למה הלך אין בזה סיבה אחרת ולכן גם אם כיון שעושה כן בגלל שהקב"ה ציוה נחשב למכוון במצוה. והנה לפי זה אם נותן צדקה משום שאינו רוצה לקפוץ ידו ולאמץ לבבו נחשב לעושה גם בלי הטעם הראשון שהבאנו מבית הלוי אכן אם נותן צדקה משום כבוד או סיבות אחרות בזה תלוי בסברת הבית הלוי.

(ב) מה שדן לפי המ"ב בסימן תקפ"ח ס"ב בביאור הלכה שדן אם מותר לשמוע קול שופר במקומות המטונפים וכתב טעם שכוונת המצוה זה חשוב כדברי תורה א"כ איך יקיים מצות כיבוד או"א בבית המרחץ. הנה המ"ב בעצמו שם הזכיר איך לובש טלית קטן בבית המרחץ ובע"כ צריך לומר שאם כך המצוה אין איסור. ויש דעה שהלכות בית המרחץ מותר לומר בבית המרחץ והוא מחלוקת בירושלמי שבת פ"ג ה"ג ואף שלהלכה פסקו שאסור (רמ"א בסימן פ"ה ס"ב) אבל אפשר לומר שכל זה לומר הלכה אבל מצוה שצריכים לקיים לכו"ע מותר, ואף שאסר המ"ב בשופר אפשר שזה רק באפשר לקיים המצוה בחוץ אבל במצוה שעושים במרחץ כגון לכבד אביו ולעזור לו בבית המרחץ שמפורש בגמ' שאם אביו צריך לו מותר ליכנס עמו בבית המרחץ, ואם נאמר כטעם השני שכתבנו שדי במכוון כשמכבד אביו שעושה כן לפרוע חוב מסתבר שזה בודאי אין איסור בכוונה זו. עוד אפשר שיכול לכוון לפני שנכנס למרחץ שהולך לקיים מצות כיבוד אב. ועיין בחיי אדם שפסק שזה שאמרו

שעושה זהו המצוה ואם אינו עושה בכוונה שעושה בגלל ציווי הקב"ה אינו מצוה, אבל מצוה שלא המעשה עצמה היא המצוה אלא התוצאה כמו כיבוד או"א שהמצוה שיתכבד אביו בזה אף אם לא כיון עשה מצוה שהתוצאה של הכבוד נהיה, ויסוד הדברים כתבו כמה אחרונים והאריך בזה בדברים מתוקים וסברות בספר בית הלוי על הש"ס בדרשה ראשונה שם שדן במצות צדקה אם צריך כוונה, כדאי לעיין שם.

עוד יש לתרץ בהקדם מה שכתב בחיי אדם הלכות כיבוד אב ואם כלל ס"ז ס"א ז"ל: ואמר ז"ל דכל מצות הבן על האב הוא פרעון חוב שהבן חייב לפרוע לאביו ולאמו הטובות ^{למנוח} מלוהו ומי שאינם מכבדים נקרא רשע דכתיב לזה רשע ולא ישלם עכ"ל ועיין שם מה שכתב באות ב' [הן אמת שזה סותר קצת למה שכתב החיי אדם בכלל ס"ח אות י"ח והארכת בזה במקום אחר].

הקדמה ב' שזה שמצוות צריכות כוונה אפשר שדי במכוון טעם המצוה אף שלא כיון שעושה כן לקיים מה שציוה הקב"ה אלא כיון אני עושה כיבוד אני פורע חובי לאבי ואימי ג"כ נחשב כוונה למצוה וכן אם ילבש ציצית ומכוון כדי לזכור על ידי הציצית כל מצוות ד' נחשב כוונה למצוה וכן אם יאכל פסח ויכוון שאני אוכל פסח על שום שפסח ד' על בתי ישראל ואני אוכל מצה על שם שאכלו אבותינו שלא הספיק בציקם וכן אוכל מרור על שם שמררו את חייב אבותינו או שמל את בנו שבזה כורת ברית עם הקב"ה. ואם נאמר כן מיושב שאלתו שזה ודאי שזה שהלך להביא

הכיבוד מה ששומע בקולו אלא במה שבסוף אוכל והבישול הוא הכנה למצוה, עיין יור"ד סימן ר"מ בסוף הסימן ברמ"א ועיין שם ביאור הגר"א סקל"ו עיין שם, וא"כ אפשר שהעוסק בבישול לאביו זה רק אחרת 26/08/2018 הכשר מצוה וכמו עושה סוכה ואפשר שזה אינו צריך כוונה ואם כן אם עולה בסולם להביא גוזלים לאביו זה אינו צריך כוונה אכן לשמשו במרחץ זה גופא המצוה.

בברכה
אוצר החכמה
זלמן נחמיה גולדברג

שמי שעובר ברחוב ושמע תקיעות או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע שופר אם כיון ליבו יצא ואם לאו לא יצא אבל אם הלך לבית הכנסת גם אם לא כיון ליבו יצא שזה שבא לבית הכנסת לשם שופר כאילו מכוון וא"כ גם בא לבית המרחץ לעזור לאביו הוא כאילו בא לשם כן והרי זה כאלו כיון.

עוד יש לעיין במה שאמרו הפוסקים שהמבשל בשביל אביו אין זה מצוות כיבוד אב גם אמר לו אביו בשל, שאין